

Άρθρο

Ποια η τύχη της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» στο νέο πολιτικό σκηνικό της ΕΕ;

Όλα τα κρίσιμα μέτρα που μονοπωλούν το αγροτικό ενδιαφέρον

Μετά τις μαζικές κινητοποιήσεις των αγροτών στις αρχές του έτους, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγκάστηκε να επανεξετάσει την Πράσινη Συμφωνία και τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο». Οι αγρότες αντέδρασαν έντονα στις φιλόδοξες προτάσεις και την επιβολή τους από πάνω προς τα κάτω, επισημαίνοντας ότι πολλοί από τους στόχους ήταν μη ρεαλιστικοί και απειλητικοί για τη βιωσιμότητα των αγροτικών επιχειρήσεων. Επιπλέον, οι επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία και η ενεργειακή κρίση επιδείνωσαν την κατάσταση, απαιτώντας άμεσες προσαρμογές στις γεωργικές πολιτικές.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αναγνωρίζοντας τις προκλήσεις και τις αντιδράσεις, αποφάσισε να τροποποιήσει τα αρχικά της σχέδια. Στις πρόσφατες ανακοινώσεις της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν για

γράφει ο Βασίλης Πυργιάτης, υπεύθυνος στο γραφείο Βρυξελλών της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

τη νέα πενταετία, δόθηκε έμφαση στην εξασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας και στην υποστήριξη των αγροτών με μια ισορροπημένη προσέγγιση που συνδυάζει περιβαλλοντική βιωσιμότητα και οικονομική σταθερότητα. Η λέξη-κλειδί της νέας πενταετίας φαίνεται να είναι η «ανταγωνιστικότητα» της ευρωπαϊκής οικονομίας, ενώ τονίζεται ότι η πράσινη μετάβαση πρέπει να συμβαδίζει με την οικονομική βιωσιμότητα. Μένει να δούμε πώς αυτό θα εκφραστεί σε συγκεκριμένες πολιτικές πρωτοβουλίες, οι οποίες θα καθορίσουν την τύχη της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο».

Η μάχη των μαχών: Ο Κανονισμός για τη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων

Ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα σημεία της στρατηγικής ήταν η πρόταση για μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων κατά 50% έως το

2030. Οι αγρότες αντέδρασαν έντονα, θεωρώντας τον στόχο αυτόν μη ρεαλιστικό και επιζήμιο για την παραγωγή τους, καθώς πίστευαν ότι θα οδηγούσε σε μείωση των αποδόσεων και αύξηση του κόστους. Οι κινητοποιήσεις τους, σε συνδυασμό με την επισιτιστική και ενεργειακή κρίση, ανάγκασαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποσύρει την πρόταση.

«Ο Κανονισμός έχει γίνει σύμβολο πώλησης», ανέφερε χαρακτηριστικά η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, σε ομιλία της στην Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο. «Απορρίφθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Δεν υπάρχει πια πρόσδος ούτε στο Συμβούλιο. Για να προχωρήσουμε, χρειάζεται πε-

ρισσότερος διάλογος και διαφορετική προσέγγιση», πρόσθεσε.

Νέες Γονιδιαμιακές Τεχνικές: Τις διεκδικούν οι εκπρόσωποι των αγροτών, τις μπλοκάρει μερίδα των κρατών-μελών

Η Επιτροπή πρότεινε το 2023 Κανονισμό για τις Νέες Γονιδιαμιακές Τεχνικές (NGTs) ως εναλλακτική λύση στα χημικά παρασιτοκτόνα. Η ρύθμιση διέκρινε μεταξύ φυσικών τροποποιήσεων (NGT1s) και άλλων γονιδιαμιακών τεχνικών (NGT2s), οι οποίες διευκολύνουν τους αγρότες να ενισχύσουν την ανθεκτικότητα των καλλιεργειών τους απέναντι στην κλιματική αλλαγή και για τον λόγο αυτόν υποστηρίζονται από τους εκπροσώπους τους στις Βρυξέλλες. Παρά την ταχεία υιοθέτηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο δεν κατάφερε να προχωρήσει στην έγκριση των συμβιβαστικών προτάσεων της ισπανικής και της βελγικής προεδρίας, λόγω αντιτάσεων χωρών, όπως η Πολωνία και η Ουγγαρία, η οποία επί του παρόντος καλείται να προχωρήσει τον φάκελο ως προεδρεύουσα χώρα, χωρίς να αναμένεται σημαντική πρόσδος.

Δέσμευση άνθρακα: Σημαντικά σημεία προόδου

Ο κανονισμός δέσμευσης άνθρακα, ο οποίος τέθηκε σε μεταβατική εφαρμογή την 1η Οκτωβρίου 2023,

Η ΛΕΞΗ-ΚΛΕΙΔΙ

της νέας πενταετίας φαίνεται να είναι η «ανταγωνιστικότητα» της ευρωπαϊκής οικονομίας, ενώ η πράσινη μετάβαση θα πρέπει να συμβαδίζει με την οικονομική βιωσιμότητα

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η χορηγούσα αρχή μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Sustainability from Farm to Fork

ανταποκρίνεται στις ανάγκες τόσο της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας όσο και της αγροτικής οικονομίας. Οι νέες κατευθύνσεις προσφέρουν μεγαλύτερη ευελιξία και κίνητρα για τους αγρότες, περιλαμβάνοντας χρηματοδοτήσεις και τεχνική υποστήριξη για τεχνολογίες δέσμευσης άνθρακα. Καλύπτει τομείς όπως η βελτίωση της υγείας του εδάφους, η αγροδοσκομία και η χρήση φυτικών καλύψεων, ενώ εισάγει ένα πανευρωπαϊκό σύστημα πιστοποίησης για τη δέσμευση άνθρακα, διασφαλίζοντας αξιόπιστη και διαφανή μέτρηση των προσπαθειών μείωσης των εκπομπών.

Η κτηνοτροφία εξαιρείται από τον κανονισμό μέχρι το 2026, παρέχοντας χρόνο για περαιτέρω διαβουλεύσεις και προσαρμογές, αντανακλώντας την ανάγκη για προσεκτική ισορροπία μεταξύ περιβαλλοντικών στόχων και αγροτικής βιωσιμότητας.

Η μάχη κατά της σπατάλης τροφίμων και υφασμάτων

Ο κανονισμός για τη μείωση των αποβλήτων υφασμάτων και τροφίμων υιοθετήθηκε τον Ιανουάριο του 2024. Απαιτεί αυστηρότερα μέτρα για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων, την προώθηση της ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης υφασμάτων, καθώς και τη μείωση της απόρριψης τροφίμων και ενδυμάτων σε χώρους υγειονομικής ταφής.

Επιπλέον, εισάγει ένα πανευρωπαϊκό σύστημα παρακολούθησης και αναφοράς των αποβλήτων, διασφαλίζοντας μεγαλύτερη διαφάνεια και λογοδοσία. Αυτές οι αλλαγές στοχεύουν στην προώθηση μιας κυκλικής οικονομίας, μειώνοντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και ενισχύοντας τη βιωσιμότητα.

Καλή μεταχείριση των ζώων: Ελληνής υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής

Στις προθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ένας άλλος σημαντικός πυλώνας της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» ήταν η καλή μεταχείριση των ζώων, μια δέσμη μέτρων που θα περιλάμβανε προτάσεις για την καλή μεταχείριση των ζώων κατά την εκτροφή και τη σφαγή, για την επισήμανση των ζωικών προϊόντων, καθώς και για την καλή μεταχείριση κατά τη μεταφορά. Μόνο η πρόταση για τη μεταφορά των ζώων είχε το φως της δημοσιότητας στα τέλη του 2023, η οποία εισάγει αυστηρότερους κανόνες για τους χρόνους μεταφοράς, τον ελάχιστο χώρο μεταξύ των ζώων, τις συνθήκες μεταφοράς για ευάλωτα ζώα, τη μεταφορά σε ακραίες θερμοκρασίες.

Για ευνόητους λόγους που σχετίζονται με το χρονοδιάγραμμα των ευρωεκλογών και την παύση εργασιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η διαδικασία συζήτησης/ υιοθέτησης της πρότασης δεν προ-

χώρησε, με νεότερα να αναμένονται το φθινόπωρο. Η μερική μόνο ανταπόκριση στις αρχικές προθέσεις της στρατηγικής σε σχέση με την καλή μεταχείριση των ζώων ανέδειξε τις προκλήσεις της μεταρρύθμισης σε έναν τομέα γεμάτο οικονομικές και ηθικές πολυπλοκότητες.

Ο αμφιλεγόμενος νόμος για την αποκατάσταση της φύσης

Ο κανονισμός αποκατάστασης της φύσης, ο οποίος υιοθετήθηκε τον Απρίλιο του 2024, αρχικά προέβλεπε την αποκατάσταση του 30% των υποβαθμισμένων γαιών

Η ΜΕΡΙΚΗ μόνο επιτυχία της εφαρμογής της στρατηγικής υπογραμμίζει τη συνεχιζόμενη ανάγκη για διάλογο, καινοτομία και προσαρμογή για την επίτευξη ενός ανθεκτικού και βιώσιμου γεωργικού μέλλοντος στην Ευρώπη

της ΕΕ έως το 2030 και τη δημιουργία προστατευόμενων περιοχών. Ωστόσο, λόγω αντιδράσεων από τον αγροτικό και βιομηχανικό τομέα σχετικά με το κόστος και την εφικτότητα, ο κανονισμός τροποποιήθηκε.

Τελικά, προβλέπει την αποκατάσταση του 20% των υποβαθμισμένων γαιών και προσφέρει κίνητρα και χρηματοδότηση για τη στήριξη των αγροτών και των βιομηχανιών. Η νέα προσέγγιση δίνει περισσότερη έμφαση στη συνεργασία με τα κράτη-μέλη για την ανάπτυξη τοπικών στρατηγικών, εξισορροπώντας την περιβαλλοντική προστασία με τις οικονομικές και πρακτικές ανησυχίες. Ωστόσο, ο διοικητικός φόρτος της εφαρμογής για τις εθνικές διοικήσεις και τους αγρότες παραμένει σημαντικός, με πολλούς να αμφιβάλλουν για την επιτυχή εφαρμογή του νόμου.

Νομοθετικές προτάσεις «στον πάγο»

Πολλές ήταν και οι προτάσεις οι οποίες δεν προχώρησαν λόγω των αντιδράσεων και των πρακτικών δυσκολιών που αντιμετώπισαν. Συγκεκριμένα:

1. Αναθεώρηση των κανόνων σήμανσης προέλευσης και διατροφικών στοιχείων: Αντιμετώπισε αντιδράσεις λόγω κόστους και δυσκολίας προσαρμογής.

2. Σήμανση βιώσιμων προϊόντων διατροφής: Δεν προχώρησε λόγω

της πολυπλοκότητας και του κόστους εφαρμογής για τις επιχειρήσεις τροφίμων.

3. Νόμος-πλαίσιο για ένα βιώσιμο σύστημα τροφίμων: Αντιμετώπισε αντιδράσεις από τον αγροτικό τομέα και τη βιομηχανία τροφίμων ως υπερβολικά φιλόδοξος και δύσκολος στην εφαρμογή.

Αναμένεται ότι οι προτάσεις αυτές θα προωθηθούν κατά τη νέα θητεία της Επιτροπής, με στόχο την εξεύρεση ισορροπημένων λύσεων που θα λαμβάνουν υπόψη τόσο τις περιβαλλοντικές ανάγκες όσο και τις οικονομικές και πρακτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αγρότες και οι επιχειρήσεις.

Συμπεράσματα

Η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» αποτέλεσε, κατά την προηγούμενη θητεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την κορυφαία πρωτοβουλία της ΕΕ για τη δημιουργία βιώσιμων συστημάτων τροφίμων. Ωστόσο, το ταξίδι προς την υλοποίηση ήταν γεμάτο σημαντικά εμπόδια, πολιτικές αντιστάσεις, την ανάγκη για συμβιβασμούς, αλλά και για την «προσαγέωση» σε μία αγροτική πραγματικότητα που φάνηκε «επιπλεγμένη» να αγγοεί. Η μερική μόνο επιτυχία της εφαρμογής της υπογραμμίζει τη συνεχιζόμενη ανάγκη για διάλογο, καινοτομία και προσαρμογή για την επίτευξη ενός ανθεκτικού και βιώσιμου γεωργικού μέλλοντος στην Ευρώπη.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η χορηγούσα αρχή μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

